

**Опорні схеми, таблиці до теми
«Будова, принципи й методи психології»**

Таблиця 1. Місце психології в системі наук

Місце психології в системі наук		
<p>Багато проблем психології знаходяться на межі або з філософією, або з медициною, або з педагогікою.</p> <p><i>Своєрідність місця психології в системі наук в тому, що вона існує на межі природничих і гуманітарно-суспільних наук. Деякі розділи психології наближаються до біологічних і фізіологічних наук (порівняльна психологія, зоопсихологія, психофізіологія, нейропсихологія), а деякі – до гуманітарних (соціальна психологія, психолінгвістика, психологія особистості тощо).</i></p>		
філософія	природничі науки	педагогіка
<p><u>Тривалий час психологічні знання були частиною філософії (до кінця XIX ст.), і сучасна психологія базується на філософських уявленнях.</u></p> <p>Відокремлення напрямів психології пояснюється різною філософською позицією щодо принципів питань взаємовідношення психіки і дійсності, людини і суспільства, людини і тваринного світу тощо. Філософія, спираючись на дані наук про людину, в тому числі і психології, у змозі розглянути проблему людини в цілому, розкрити її сутність, закономірності буття.</p>	<p>Поява психологічного експерименту та роботи Сеченова «Рефлекси головного мозку» у другій половині XIX ст. показали, що психічні явища такі ж природні, як і інші функції організму, вони не безпричинні, а є однією з ланок рефлексу. Але психічні явища не тотожні з фізіологічними процесами.</p>	<p>Задачі психології в розв'язанні педагогічних проблем полягають у тому, щоб психологічні дослідження спрямовувати не стільки на обґрунтування вже існуючих педагогічних підходів, скільки на пошук нового, що випереджає звичну практику.</p>

Таблиця 2. Класифікація галузей психології

Класифікація галузей психології		
За видами діяльності	За психологічними аспектами розвитку	За системами зв'язків між людиною і суспільством
<ul style="list-style-type: none"> - психологія праці інженерна, авіаційна, космічна психологія; - педагогічна психологія навчання (психологічні основи методик), виховання, психологія вчителя, навчально-виховної роботи із аномальними дітьми; - медична - нейропсихологія - юридична - військова - спорту - торгівлі 	<ul style="list-style-type: none"> - вікова дитяча, підлітка, юності, дорослого (акмеологія) і геронтопсихологія (людей похилого віку); - психологія аномального розвитку патопсихологія (особливості психіки при психічних захворюваннях), олігофренопсихологія (порушення психічного розвитку при вроджених дефектах мозку), сурдопсихологія (розвиток дітей з порушенням слуху), тифлопсихологія (розвиток дітей з порушенням зору); - порівняльна - історія психології 	<ul style="list-style-type: none"> - соціальна психологія - психологія особистості

Таблиця 3. Основні напрями психології

Основні напрями психології			
<u>біхевіоризм</u>	<u>гештальтпсихологія</u> або структурна психологія	<u>психоаналіз</u>	<u>радянська психологія</u>
Е.Торндайк Дж. Уотсон В.Мак-Дугалл	М. Вертхеймера В.Келера К. Левіна	З.Фрейд	марксистсько-ленінська ідеологія Л.С.Виготський О.М.Леонтєв С.Л.Рубінштейн Б.Г.Ананьєв Г.С.Костюк
Поведінка розглядалась на основі зв'язку між зовнішнім впливом (стимулом) та реакцією на нього, тому вважалось, що вивчати потрібно стимули і відповідні їм реакції, не вдаючись до розгляду внутрішніх процесів обробки стимулів – свідомості, суб'єктивного	Психіку необхідно вивчати як цілісну структуру, властивості якої не впливають з властивостей окремих психічних явищ. Психіка мовби моделює середовище за своїми особливими законами.	Поведінка людини пояснювалась дією підсвідомих некерованих інстинктів, головними з яких Фрейд назвав прагнення до задоволення, сексуальний потяг (лібідо).	1) опора на принцип детермінізму 2) зв'язок психічного з матеріальним субстратом 3) активний, перетворюючий характер психічного; 4) свідомість – створюваний в активному творчому акті адекватний образ дійсності, але не її копія; 5) психічне – функція складно організованої матерії – мозку; б) практика, а не тілесна дія, первинна порівняно із суб'єктивним.

Таблиця 4. Принципи психології

Принципи психології
1. Принцип детермінізму
2. Принцип взаємозв'язку і взаємозумовленості психіки і діяльності
3. Принцип розвитку психіки та свідомості в діяльності
4. Принцип комплексності, системності й систематичності
5. Генетичний принцип

Таблиця 5. Групи методів психології

Групи методів психології				
I. Група за організаційним критерієм	II. Емпіричні методи (дослідницькі)	III. Психодіагностичні методи	IV. Додаткові методи	V. Методи обробки результатів
-порівняльний метод (метод вікових або поперечних зрізів) -лонгitudний -комплексний	-спостереження; -самоспостереження; -експеримент – природний, лабораторний	Тести	-аналіз продуктів діяльності -аналіз документів -біографічні методи - бесіда -інтерв'ю	-методи математичної статистики та якісна обробка шляхом диференціації результатів за типами, видами, варіантами, їх категоризацією